

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.314/2005/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Boda Erika (...) ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve (I. r. felperes címe) I.r., a dr. Hanák András (...) ügyvéd által képviselt II.rendű felperes neve (II. r. felperes címe) II.r., III.rendű felperes neve (III. r. felperes címe) III.r. és IV. r. felperes neve (IV. r. felperes címe) IV.r. felpereseknek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (alperes címe., hivatkozási szám ...) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2005. évi október hó 4. napján kelt 3.K.31.600/2005/7. számú ítélete ellen a II., III., IV.r. felperes által 9. sorszám alatt, valamint az alperes által 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott helyen 2006. évi október hó 4. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott rendelkezését nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

A II.,-III., és IV.r. felperesek, valamint az alperes felmerült másodfokú költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a II., III., és IV.r. felpereseket arra, hogy - az illetékhivatal külön felhívására - fizessenek meg az államnak külön-külön 24.000 (azaz huszonnégyezer) forint - 24.000 (azaz huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket, míg a fennmaradó fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát megváltoztatva a felperesek terhére kiszabott bírságot mérsékelte, egyebekben a felperesek keresetét elutasította. Az irányadó tényállás szerint az I.r. felperesnek - ... - fő tevékenységén, a menetrendszerinti helyi és helyközi vasúti és kötöttpályás személyszállítás lebonyolításán kívül tevékenysége kiterjed a saját tulajdonú ingatlanok hasznosítására, illetve bérbeadására a fővárosban, valamint Pest megye egyes területein. A II. és III.r. felperes fő tevékenységi köre a kis és nagykereskedelmi hírlapterjesztés és árusítás, a II.r. felperes Budapesten, míg a III.r. felperes Pest, Fejér és Nógrád megye területén folytatja tevékenységét. A IV.r. felperes tevékenységi körébe az ország teljes területén hírlap, és ahhoz kapcsolódó termékek bolti kiskereskedelmi árusítása tartozik, működteti a „...” márkanévű hálózatot.

Az I.r. felperes mint bérbeadó, valamint a II. és III.r. felperesek jogelődei mint bérlők 1996. január 17-én bérleti szerződést kötöttek egymással, amelynek értelmében az I.r. felperes az általa kiírt meghívásos, egyfordulós pályázat alapján bérbe adta a II. és III.r. felperesnek a szerződés 1.sz. mellékletében felsorolt hírlapárus helyeket hírlap-, folyóirat árusítás, jegy-és bérletárusítás, valamint különböző értékcikkek árusítása céljából. A szerződés 15. pontjában a szerződő felek akként rendelkeztek, hogy az I.r. felperes kötelezettséget vállalt arra, miszerint azokon az I. r. felperesi megállóhelyeken, ahol a szerződés 1.sz. mellékletében felsorolt hírlapárusító helyek működnek, hírlapárusítás céljára új (további) árushelyek csak a bérlők hozzájárulása esetén létesíthetők. A bérbeadó egyben kötelezettséget vállalt arra is, hogy ha a bérleti időszak alatt a megállóhelyeken új hírlapárusító helyeket létesít, ezeket csak nyílt licitációs pályázat útján teszi meg.

Az I.r. felperes 2000. december 22-én újabb szerződést kötött a II., III., és IV.r. felperesekkel mint bérlőtársakkal, amely szerződés 2. pontja akként rendelkezett, hogy a korábbi, 1996-ban kelt és azt módosító szerződések a hatályukat veszítik. A szerződés 14. pontjában az I.r. felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy amennyiben tudomására jut, vagy látóterébe kerül olyan helyszín, ahol a meghatározott profilú árusítóhely üzemeltethető, akkor azt először a bérlőtársaknak ajánlja fel hasznosítás céljából. Amennyiben a felajánlott helyszín megfelelő a bérlőtársak számára, bővítésként felvételre kerül az 1. számú mellékletbe, vagyis a bérlőtársakat előbérleti jog illeti meg.

Az alperes hivatalból indított vizsgálatot annak megállapítására, hogy az I., II., III.r. felperesek között 2000. december 22. napjáig hatályban volt bérleti szerződés 15. pontjában foglalt megállapodás, valamint az I., II., III., IV.r. felperesek között 2000. december 22-én létrejött bérleti szerződés 14. pontjában foglalt megállapodás a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11.§-ába ütközően gazdasági versenyt korlátozó megállapodásnak minősül-e.

A vizsgálat eredményeként az alperes határozatában megállapította, hogy az I., II., III.r. felperesek által 1996. január 17-én megkötött megállapodás 15. pontja, mely szerint az I.r. felperes csak a II. és III.r. felperes hozzájárulásával létesít további árusítóhelyeket, továbbá az I., II. III., IV.r. felperes között 2000. december 22-én létrejött megállapodás 14. pontjában foglalt - a II., III., IV.r. felperes javára kötött előbérleti jogra vonatkozó - rendelkezés versenyt korlátozó megállapodásnak minősül. Az alperes eltiltotta a felpereseket a 2000. december 22-i megállapodásban írt versenyt korlátozó rendelkezés további alkalmazásától, egyben kötelezte I.r. felperest 30.000.000 Ft, illetve a II., III., IV.r. felperest egyetemleges kötelezettként 30.000.000 Ft bírság megfizetésére.

A felperesek keresetükben elsődlegesen annak megállapításával, hogy jogsértést nem valósítottak meg, a határozat megváltoztatását és a bírság megfizetése alóli mentesítésüket, másodlagosan mentesülésük fennállásának megállapítását és a bírság mellőzését, míg harmadlagosan a bírság mérsékelését kérték.

Az alperes a felperesek keresetének elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát megváltoztatva a bírságot I.r. felperes vonatkozásában 10.000.000 Ft-ra, a II.-IV.r. felperesek esetében is 10.000.000 Ft-ra mérsékelte, egyebekben a keresetet elutasította.

A felperesek fellebbezésükben az ítélet megváltoztatásával kereseti kérelmük teljeskörű teljesítését kérték.

Az alperes ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét érdemi másodfokú elbírálásra nem tartotta alkalmasnak, mert azt az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértéssel hozta meg, amikor a 30.000.000 Ft-ot meghaladó vitatott pénzbeli követelés összegéről rendelkező határozat jogszerűségéről egyesbíróként eljárva döntött. Ezért a Fővárosi Ítéltábla végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította azzal, hogy a megismételt eljárás során az elsőfokú bíróságnak szabályszerűen megalakítottan kell elbírálnia a felperesek által előterjesztett keresetet.

A megismételt eljárásban a felperesek változatlan tartalommal fenntartották a kereseti kérelmükben foglaltakat. Jogi álláspontjukra vonatkozóan összegző nyilatkozatokat terjesztettek be a bírósághoz.

Az I.r. felperes hangsúlyozta, hogy a 2000. decemberében megkötött szerződésben rögzített előbérleti jog nem zárja ki a piac résztvevőit a gazdasági versenyből. Az előbérleti jog ebben az esetben az egymással tartós jogviszonyban álló felek között kötött olyan megállapodás, amely lehetőséget ad arra, hogy utasainak újsággal való ellátása kényszerszünetek nélkül, minden helyszínen jó színvonalon megoldott legyen, és ezzel összefüggésben a piaci viszonyokhoz igazodó bérleti díj az áruhelyek számának változásától függetlenül folyamatosan kigazdálkodható legyen. Véleménye szerint a szerződéses megállapodás azt juttatja kifejezésre, hogy a bérbeadó konkrét üzleti ajánlat és ígéret nélkül is számít a jövőben is bérlőire, azonban jobb ajánlat esetén mást választ. A bérleti díjakból befolyó árbevétel révén biztosítja a jegyek és bérletek díjának az utazó közönség számára kedvező kalkulációját. Kiemelte, hogy a fogyasztók érdekeit szolgálja azon szerződéses gyakorlata, amely szerint arra törekszik, hogy ugyanazon a területen ugyanolyan tevékenységre ne kössön több bérlővel szerződést. Utalt arra, hogy a Tpvt. értelmében a szerződéseket teljes terjedelmükben és a piacra gyakorolt valóságos hatásuk függvényében lehet és kell értékelni. A piacra gyakorolt hatás vizsgálata már a 2000. decemberében kötött szerződés esetében is irreális, mivel az eltelt 5 év alatt csak egy esetben sérelmezte harmadik személy a profilbővítés megtagadását és annak átmeneti tilalmát, azonban ebben az esetben sem a felek között kikötött előbérleti jog akadályozta azt. A vizsgálat alá vont szerződéses kitételek mind a piaci verseny résztvevői, mind a fogyasztók szempontjából ésszerűen és gazdaságilag indokolt mértékben merítették ki a gazdasági verseny vele járó korlátozását, és nem haladták meg a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket. Ezen túlmenően részletezve kifejtette álláspontját az elsőfokú bíróságnak a hatályon kívül helyezett ítéletében foglalt érvelésével összefüggésben, és ez alapján kérte elsődlegesen az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, míg másodlagos kérelme arra irányult, hogy a versenyhatósági szakértői jelentésben összefoglaltakkal összhangban a bíróság a vizsgált megállapodást mentesítse a Tpvt. 11.§-ában foglalt tilalom alól.

A II., III., és IV.r. felperesek kérték, hogy a Fővárosi Bíróság a versenytanács határozatát olyan módon változtassa meg, hogy állapítsa meg, miszerint a 2000. évi bérleti szerződés nem ütközik a Tpvt. 11.§-ába, vagy a Tpvt. 17.§-a alapján mentesül a versenytilalom alól, és ennek eredményeként mellőzze a bírság kiszabását. Hangsúlyozták, hogy az ügyben három területet kell határozottan megkülönböztetni: azon I. r. felperesi megállóhelyeket, amelyeket a szerződés érintenek (szerződéses terület), egyéb I. r. felperesi megállóhelyeket Budapesten és agglomerációban (...), valamint Budapest és agglomerációs területét, amelynek földrajzi aspektusában az árusítóhelyi hírlapterjesztés alkotja az érintett piacot (érintett piac) amelyek közötti különbséget nem vette figyelembe a versenyhivatali eljárásban a hatóság. Kiemelték, hogy a közforgalmú közlekedési eszközök megállóhelyein található áruhelyek csak egy kicsiny szegmensét alkotják a releváns piacnak, míg a szerződéses területen történő hírlapárúsítás még ezen a körön belül is szűkebb, csupán a releváns piac 4%-át teszi ki. Az érintett piacon élénk a verseny, a 42,7%-os piaci részesedés ellenére is a releváns piacon erős versenytársakkal versenyeznek, akik jelentős szakismerettel, marketing tapasztalattal rendelkeznek, és együttesen komoly piaci erőt képviselnek. A vizsgált kikötések nem alkalmasak arra, hogy a teljes releváns piacon, vagy az érintett piacon értékelhető módon fejtsenek ki versenykorlátozó hatást, amelynek ellenkezőjét a versenyhatóság konkrét

tényekkel nem támasztotta alá döntésében. A 2000. évi bérleti szerződésben kikötött előbérleti jog speciális konstrukció és korlátozott terjedelmű, mivel a 44-es keretből álló szerződéses területre terjed csak ki és nem az egész I. r. felperesi területre, amely egyértelműen kitűnik a szerződés díjfizetésére és annak újratárgyalására vonatkozó rendelkezéseiből. A mentesítés iránti kérelem tekintetében elfogadhatatlannak ítélték az alperes azon álláspontját, mely szerint a Tpvt. 17.§-ának (1) bekezdés c) pontjában foglaltak megvalósulását elutasította, holott ennek helyes alkalmazása arra vezetett volna, hogy a mentesség megadása indokolt, mert a verseny igen csekély mérvű korlátozása az I. r. felperes, a bérlők és a fogyasztók érdekeinek figyelembevételével a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket nyilvánvalóan nem haladta meg.

Az alperes a felperesi keresetek elutasítását kérte azzal, hogy azok tartalma gyakorlatilag megegyezik a versenyfelügyeleti eljárás során előadottakkal, amelyekkel kapcsolatos hatósági álláspontját a határozat VIII. pontja részletesen tartalmazza, melyet változatlanul fenntart. Hangsúlyozta, hogy a felperesek által hivatkozott 4%-os érintett piaci részesedés nem azonosítható a Tpvt. 13.§-ának (2) bekezdése szerinti fogalommal (a megállapodást kötő vállalkozások érintett piaci részesedésével). A határozat szerinti érintett piac meghatározás mellett a felperesek részesedése 40-50% közötti, függetlenül attól, hogy a megállapodások ezen érintett piacnak csak egy részére vonatkoznak. Véleménye szerint az, hogy a megállapodás piaci hatása nem terjed ki a teljes érintett piacra, hanem csak annak egy részére, az nem változtat azon a tényen, hogy a megállapodás ütközik a Tpvt. 11.§-ába és hogy arra nem alkalmazható a Tpvt. 13.§-a. Hangsúlyozta továbbá azirányú véleményét, miszerint a Tpvt. 17.§-ának (1) bekezdésében foglalt mentesítés alkalmazásához szükséges feltételek nem voltak megállapíthatók a felperesek vonatkozásában.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás eredményeként meghozott ítéletében az alperes határozatát részben megváltoztatta és a bírság összegét 5.000.000 -5.000.000 Ft-ra mérsékelte, ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Indokolása szerint az alperes a jogsértések egyik következményeként kiszabott bírságok összegének meghatározásánál a Tpvt. 78.§-ának (2) bekezdése alapján járt el, amely során az ott felsorolt szempontokat figyelembe vette, de a kiszabott bírságok összegét túlzottnak találta, s azokat a Tpvt. 83.§-ának (4) bekezdése alapján eljárva mérsékelte valamennyi felperes vonatkozásában és 5.000.000 - 5.000.000 Ft összegben találta a jogsértésekkel arányban állónak (a II.-IV.r. felperesek esetében az alperesi egyetemleges fizetési kötelezettséget megállapító rendelkezésén nem változtatva). Az ítéletben felsorolta mindazokat a körülményeket, amelyeknek mérlegelése eredményeként jutott arra, hogy indokolt a bírságösszegek leszállítása valamennyi felperes vonatkozásában. Ezen túlmenően kifejtette, hogy a vizsgált megállapodásoknak a Tpvt. 11.§-ában foglaltakkal való egybevetése alapján megállapítható volt, hogy a bérlők hozzájárulásának előírásával, illetve az előbérleti jog kikötésével a felperesek versenykorlátozó módon kizárták, illetve jelentősen korlátozták, hogy a megállapodásban szereplő területeken versenytársak jelenjenek meg. A szerződésekkel érintett, illetve befolyásolt területen olyan mértékű rendszeres (napi) forgalom adott (több tízezer ember), amely terület mind az árusítás, mind a szolgáltatás igénybevétele szempontjából a legoptimálisabb piaci környezetet jelenti, hiszen minden, ezen kívül eső területen mind fizikailag (nagyobb távolságot kell a fogyasztóknak megtennie, a tömeg

sűrűsége és ezért a vásárlóerő megjelenésének intenzitása a megállóktól távolodva exponenciálisan csökken), mind a kínálati és keresleti viszonyok alakulása szempontjából jóval kedvezőtlenebb a helyzet. Ugyanakkor ezen a releváns földrajzi területen felperesek együttes részesedése bizonyíthatóan a 10%-ot meghaladta, így a „csekély jelentőség” - egyezően az alperesi határozatban foglaltakkal - nem állapítható meg. A Tpvt. 17.§-ának (1) bekezdése, valamint a Tpvt. 20.§-a szerint a felperesekre hárult annak bizonyítása, hogy a vizsgált kikötések esetében valamennyi, a mentesüléshez szükséges feltétel megvalósult. A Tpvt. 17.§-ának (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti feltételek ugyan bekövetkeztek - amelyet lényegében a versenyhatóság is megállapíthatónak tartott -, azonban nem vitatható, hogy ugyanezen jogszabályi rendelkezés c) pontjában rögzített gazdaságilag indokolt közös cél hiányzik. A II.r., III.r., és IV.r. felperesek számára a magas bérleti díj elérése nyilvánvalóan nem lehetett kitűzött cél, és a szerződések alapján nem igazolható olyan közös cél sem, amely gazdaságilag indokolt lehetne. Így a tilalomba ütköző szerződések mentesítését az alperes jogszerűen tagadta meg eljárása során, ezen túlmenően helytállóan állapította meg, hogy a 2000. évi szerződés 14. pontjába lévő megfogalmazásból nem következik azon állítás, hogy a megszorítás kizárólag csak a már nevesített üzletekre vonatkozna. A hírlapvásárlási szokások hagyományos módon, utazási útvonalakhoz, a közlekedési várakozás idejének kihasználásához kapcsolódnak, ezért az a felvetés, hogy az adott értékesítőhelyek 200 méteres körzetében más elárúsítók is fellelhetők, nem alkalmas annak megállapítására, hogy a szóban forgó területen jogsértést kizáró verseny áll fenn.

Az I.r. felperes fellebbezését a másodfokú eljárás során visszavonta azzal, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét tudomásul veszi.

A II., III.r. és IV.r. felperesek fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását kérték a kereseti kérelmüknek megfelelően, változatlanul fenntartva az elsőfokú eljárás során előadottakat. Kifejtették az irányú véleményüket, miszerint az elsőfokú bíróság elkövette azt a hibát, hogy nem tett világos különbséget a szerződéses terület és az érintett piac között, holott a Tpvt. 11.§-a nem értelmezhető úgy, hogy az érintett piacon értékelhető hatást ki nem fejtő megállapodás jogellenes, azonban mind a versenyhatóság, mind pedig az elsőfokú bíróság ezt tette, nem értelmezve a versenykorlátozás szempontjából nem értékelhető „csekély jelentőséget”. Utaltak arra, hogy nem azért csekély jelentőségű a megállapodás az érintett piacon mert a Tpvt. 13.§-a szerint alakul a felek piaci részesedése, hanem azért, mert azoknak az érintett piacon egyébként sincs értékelhető súlya. Fenntartották álláspontjukat, miszerint az érintett piac 4%-ára korlátozódó szerződéses klauzulák értékelhető módon nem befolyásolták és nem is képesek befolyásolni az érintett piacon zajló versenyt. Kérték, hogy a Fővárosi Ítéltábla döntsön arra irányulóan, hogy a szerződéses területre korlátozódó enyhe (előbérleti jog formájában jelentkező) kizárólagossági megállapodás alkalmas-e az érintett piacon zajló verseny korlátozására, mert az elsőfokú bíróság ezt csupán a szerződéses területen és nem a döntés szempontjából releváns tágabb területen, az érintett piacon vizsgálta. Elfogadhatatlannak találták a versenytanács és a bíróság értelmezését a Tpvt. 11.§-át illetően, mivel aszerint a domináns piaci helyzetben lévő piaci szereplők meg sem mozdulhatnának, minden lépésük, akár csekély mértékben is, kizárólagossági helyzetet hozna létre, és így törvénysértő lenne. Kifejtették, hogy a Tpvt. 11.§-át nem lehet úgy értelmezni, hogy bármely kizárólagossági

klauzula, bármely korlátozást magában foglaló rendelkezés értékelhető módon befolyásolja a versenyt az adott áru, vagy szolgáltatás érintett piacán. Nem vitatták, hogy a versenytanács nem köteles figyelembe venni a vizsgáló megállapításait, azonban éppen a kettő közötti eltérés jelzi, hogy a közgazdasági szempontok értékelése tekintetében nem volt egyértelmű a tényállás megítélése, mellyel összefüggésben az volt az álláspontjuk, hogy a határozat indokai nem voltak alkalmasak a vizsgálói indítványtól való eltérésre. Az elsőfokú bíróság a szerződéses területen érvényesülő versenykorlátozást vette figyelembe és nem azt vizsgálta, hogy a szerződéses területre korlátozódó klauzulák az érintett piacon befolyásolhatják-e a versenyt. Az előbérleti jog jóval enyhébb korlátozást jelentett, mint a korábbi hozzájárulás, azonban az elsőfokú bíróság erre a tényre sem volt figyelemmel. A mentesítéssel összefüggésben az ítélet magáévá tette a határozat hibás törvényértelmezését azzal, hogy a Tpv. 17.§-ának (1) bekezdés a) és b) pontjaiban figyelembe vett előnyöket a versenykorlátozásnak és nem a megállapodás egészének kell biztosítania, azonban ez helytelen, mivel a Tpv. a megállapodás mentesítéséről beszél, vagyis az előnyöket az egésznek kell biztosítania. A közös célt is a szerződés teljességének az értékelésével kell megvizsgálni és megállapítani, és azt nem lehet csupán a Tpv. 17.§-ának (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra korlátozni, mert ez azt eredményezné, hogy akkor egyetlen megállapodást sem lehetne mentesíteni. Nem fogadható el az elsőfokú ítélet azon megállapítása, hogy nem volt gazdaságilag indokolt közös cél, hiszen azt az ingatlanok megfelelő bérleti díj melletti hasznosítása és az utazó közönség magas szintű és színvonalas ellátása együttesen alkotta. A bíróság további csökkentését nem kérték.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítéletnek a bíróság mérséklésére vonatkozó része megváltoztatását és a felperesi keresetek teljes elutasítását kérte azzal, hogy véleménye szerint nem volt indokolt a bíróság csökkentése, mivel a Tpv. 78.§-ában előírt valamennyi releváns körülményt figyelembe vett döntésében.

A II-IV.r. felperesek és az alperes fellebbezése - az alábbiak szerint - nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253.§-ának (3) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelmek korlátai között bírálhatta felül. Az alperes nem támadta az elsőfokú ítéletnek a felperesi jogsértések tekintetében tett megállapításait, azonban nem fogadta el a bírágösszegek mérséklését. A II.-IV.r. felperesek kifogásolták a Tpv. 11.§-ába ütköző magatartás megalapozottságára vonatkozó ítéleti okfejtést, és azt kérték, hogy a másodfokú bíróság döntsön arra irányulóan, hogy a szerződéses területre korlátozódó előbérleti jog formájában jelentkező 2000. december 22. napján kelt kizárólagossági megállapodás alkalmas-e az érintett piacon zajló verseny korlátozására, avagy a szerződés teljességének értékelésével foglaljon állást a tekintetben, hogy a Tpv. 17.§-a szerinti mentesítés megadása a bérletársak vonatkozásában fennálló közös cél megvalósulása miatt indokolt lett volna.

A Fővárosi Ítéltábla e keretek között eljárva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatokból okszerű következtetésre jutott a Tpv. 11.§-ába ütköző jogsértés megállapítása tekintetében, és a jogsértés miatt kiszabott bírág mérséklését megalapozó álláspontját is kifejtette.

A Tpvt. 11.§-ának (1) bekezdése szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását, vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet ki, illetve fejt ki.

Az eljárás tárgyát az képezte, hogy a felek közötti szerződéses megállapodás tekintetében a gazdasági verseny korlátozása milyen földrajzi területen, illetve milyen áru vonatkozásában következett be. A vizsgálati jelentés földrajzi piacként az I.r. felperes szerződéssel érintett területét (bérlemények) és az ez(eke)t 200 méteres hatósugarban körülvevő területen található áruhelyeket értékelte. Az alperes ezzel szemben azt a területet határozta meg földrajzi piacként - a Tpvt. 14.§-ának (3) bekezdése alkalmazásával Budapest és közvetlen környékét -, ahol a II.-IV.r. felperesek kiskereskedelmi áruhelyi hírlapterjesztést folytattak. A felperesek és a versenyhatóság álláspontja között nem volt eltérés avonatközásban, hogy a földrajzi terület Budapest és közvetlen környéke, amely tekintetében az árun az áruhelyi kiskereskedelmi hírlapterjesztést kell érteni. Az érintett földrajzi piac azt a területet foglalja magába, ahol az érintett vállalkozások termékek vagy szolgáltatások kínálásával foglalkoznak, ahol a versenyfeltételek elég homogének, és amely a szomszédos területektől megkülönböztethető, mert azokon a versenyfeltételek érzékelhetően eltérőek. A piacmeghatározás nem lehet általános érvényű, annak körülhatárolása csak a konkrét ügy szempontjából felmerülő valamennyi körülmény - termék, terület, idő tényező - együttes értékelésével lehetséges. A felperesek és a versenyhatóság nyilatkozatait összevetve eltérés nem volt a földrajzi terület, illetőleg az áru meghatározása vonatkozásában, a felek közötti álláspont különbsége abban nyilvánult meg, hogy a felperesek azt vitatták, hogy az érintett piac területén a szerződéses kikötés értékelhető módon nem befolyásolta a gazdasági versenyt, ezt azonban sem a hatóság, sem a bíróság nem vonta értékelési körébe.

A Tpvt. 11.§-a három magatartást tilalmaz, így azt, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását, torzítását a) célozza, b) ilyen hatást fejthet ki, c) fejt ki, melyek közül a felperesek vonatkozásában a Tpvt. 11.§-ának (1) bekezdése és (2) bekezdés b) pontjába ütköző jogsértés került megállapításra oly módon, hogy az alperes a verseny korlátozására irányuló céllal, illetve az ilyen hatás kifejtésére alkalmas magatartással, továbbá az érintett piacon való jelentős befolyással indokolta döntését. A Tpvt. 11.§-ának helyes értelmezésével a másodfokú bíróság egyetértett az alperessel abban, hogy a jogsértés megállapítása szempontjából nincs relevanciája annak, hogy a versenykorlátozó célú megállapodás ténylegesen kifejti-e a piacon ezen hatását, ugyanis a jogsértés abban az esetben is megvalósul, ha valamely megállapodás lehetőséget biztosít, vagyis alkalmas a versenykorlátozó hatás kifejtésére. Ebből következően nem terhelte a versenyhatóságot azon kötelezettség, vagy vizsgálat tárgyává tegye, hogy a szerződéses kikötés alkalmas-e arra, hogy a teljes releváns piacon értékelhető módon fejtsen ki versenykorlátozó hatást, így e tekintetben indokolási kötelezettség sem terhelte, ezért e vonatkozásban nem volt megalapozott a felperesi fellebbezés.

A Tpvt. 17.§-a rendelkezik a kérelemre történő mentesítés lehetőségéről azzal, hogy a jogszabályban meghatározott konjunktív feltételek fennállása esetén alkalmazható ezen jogintézmény. Az elsőfokú bíróság az alperesi álláspontot elfogadta azzal, hogy az együttes

feltételek teljesülése hiányában nem volt mód a felperesek esetében a Tpvt. 17.§-a szerinti mentesítésre.

A Tpvt. 17.§-ának (1) bekezdés c) pontjára vonatkozó azon felperesi érvelés, miszerint a felek közötti megállapodás egészét tekintve, abban az ésszerű mértéket meg nem haladó kizárólagosság került kikötésre illetőleg hogy az általuk megjelölt közös cél igazolt, nem volt elfogadható. A felperesek részéről megjelölt tényezők a közös cél meghatározását illetően általános jellegűek, holott az nem lehet áttételes és a közös célnak közvetlenül kell fennállnia, ilyet azonban a felperesek nem bizonyítottak az eljárás során. A vizsgált szerződéses klauzula gyakorlati jelentőségét értékelve a felperesek a széles vásárlói kör megtartása érdekében vállalták a magasabb bérleti díj fizetési kötelezettséget, amely a szerződéses területen túl kiterjedt a jövőbeni, potenciális lehetőségek körére is, ez azonban nem értékelhető a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükségesnek. A felperesek az eljárás során olyan új tény nem bizonyítottak, illetőleg nem tártak fel olyan körülményt, amely a vizsgált magatartás tekintetében a Tpvt. 17.§-ában foglalt négy együttes feltétel fennállását alátámasztaná, illetőleg ilyen tényezőre a fellebbezésükben sem hivatkoztak. Így e tekintetben a Pp. 164.§-ának (1) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettség a mentesítés jogszerű megadására irányulóan a felperesek részéről nem teljesült.

Az elsőfokú bíróság a felperesek vonatkozásában a versenyhatóság által meghatározott szankció mértéket megváltoztatta, és 5-5 millió forintban állapította meg. A versenyhatóság által nem értékelt körülményeket részletezve, öt pontban sorolta fel, és ezek mérlegeléseként döntött a szankció mérsékléséről. Az alperes fellebbezésében egyrészt azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a korábbi hatályon kívül helyezett elsőfokú ítéletben foglaltakhoz képest tovább mérsékelte a bírságok összegét, másrészt arra hivatkozott, hogy maradéktalanul eleget tett a Tpvt. 78.§-ban foglalt követelményeknek. Ezen túlmenően azonban nem indokolta, hogy az elsőfokú bíróság által e körben figyelembe vett körülmények miért megalapozatlanok és jogszabálysértőek. Nem adta magyarázatát annak sem, hogy az elsőfokú bíróság által figyelembe vett körülmények értékelése megtörtént-e a versenyhatóság részéről továbbá, hogy azok miért nem alapozzák meg a bírság mértékének leszállítását annak ellenére, hogy a hatályon kívül helyezett ítéletben már mérsékelt bírság tekintetében az előzményi eljárásban nem kifogásolta a szankció mérséklését, az ellen fellebbezést nem terjesztett elő. Az alperes fellebbezése nem tartalmazott olyan jogi okfejtést, amely az elsőfokú bíróság általi körülmények mérlegelésének jogszerűségét alappal cáfolta volna, míg általános jellegű érvelése nem volt alkalmas az elsőfokú ítéleti megállapítások és rendelkezések megváltoztatására.

A felpereseknek az eljárással kapcsolatban tett kifogásaival összefüggésben rámutat a másodfokú bíróság, hogy a vizsgáló jelentésétől való eltérésnek a versenyhatóság magyarázatát adta döntésében, azt indokolta, ugyanakkor a felperesek a vizsgálati jelentésből csak a kedvező részeket emelték ki. A Legfelsőbb Bíróság KK. 34. számú állásfoglalása szerint a bíróságnak a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perben azt kell vizsgálnia a kereseti kérelem keretei között, hogy a hatóság döntése megfelelt-e a határozathozatal időpontjában a vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperesek a terhükre rótt jogsértést elkövették, ezért a kereseti kérelmük e körben való elutasításáról is helyesen döntött.

Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a felek szándéka, célja a fellebbezéssel érintett megállapodással az volt, hogy az érintett (szerződéses) területről, melynek körébe vonták a jövőbeni, potenciális lehetőségeket is, más hírlapárusokat kiszorítsanak, oda - akaratukkal ellentétesen - be ne engedjenek. Ez a közös cél nem tekinthető a Tpvt. 17.§-ának (1) bekezdés c) pontja alapján preferálható közös célnak.

A Tpvt. 11.§-ában foglalt tilalom alól a megállapodás akkor mentesíthető, ha a Tpvt. 17.§-ának (1) bekezdésében felsorolt négy együttes feltétel együttesen fennáll. A Tpvt. 17.§-ának (1) bekezdés c) pontja csak akként értelmezhető, hogy a mentesítés egyik feltétele az, hogy a gazdasági verseny velejáró (a megállapodással járó) korlátozása vagy kizárása a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket nem haladhatja meg. Az I.r. és II.-IV.r. felperesi célok különbözőek voltak, és a II.-IV.r. felperesek esetében a versenytársaknak - az akaratukkal ellentétes - piacralépését megakadályozó cél és szándék fennállt, így sem a gazdaságilag indokolt közös cél, sem az annak eléréséhez szükséges mértékű korlátozás nem jöhetett szóba.

Csak megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy álláspontja szerint - figyelemmel a KK. 34.számú állásfoglalásban írtakra -, az „időmúlás” általában és főszabályként a közigazgatási határozatban megállapított bírság mérséklését nem alapozza meg (az elsőfokú bíróság vonatkozó ítéleti rendelkezésének megváltoztatását megalapozó érveket azonban az alperes nem hozott fel).

Mindezek folytán a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta a fellebbezett rendelkezések tekintetében, a fellebbezéssel nem támadott rendelkezések érintése nélkül.

Az alaptalanul fellebbező peres felek maguk viselik a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket, míg a fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13.§-ának (2) bekezdésében és 14.§-ában foglaltakon alapul.

Budapest, 2006. évi október hó 04. napján

Borsainé dr. Tóth Erzsébet s.k. tanácselnök, **dr. Bacsá Andrea** s.k. előadó bíró,
dr. Matheidesz Ilona s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
bírósági írnok

